

ความเห็นส่วนตัว
ของ นายอนุรักษ์ มาประณีต ประธานศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยที่ ๔-๕/๒๕๖๒

เรื่องพิจารณาที่ ๑๕/๒๕๖๑

เรื่องพิจารณาที่ ๒๐/๒๕๖๑

วันที่ ๑๐ เมษายน พุทธศักราช ๒๕๖๒

ประเด็นวินิจฉัย

พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภค พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๔๔ วรรคหนึ่ง ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๗ วรรคหนึ่งและวรรคสอง และมาตรา ๒๖ หรือไม่

ความเห็น

พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภค พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๔๔ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า ในคดีที่ผู้ประกอบธุรกิจซึ่งถูกฟ้องเป็นนิติบุคคล หากข้อเท็จจริงปรากฏว่านิติบุคคลดังกล่าวถูกจัดตั้งขึ้นหรือดำเนินการโดยไม่สุจริต หรือมีพฤติการณ์ฉ้อฉลหลอกลวงผู้บริโภค หรือมีการยกย้ายถ่ายเททรัพย์สินของนิติบุคคล ไปเป็นประโยชน์ของบุคคลใดบุคคลหนึ่ง และทรัพย์สินของนิติบุคคลมีไม่เพียงพอต่อการชำระหนี้ตามฟ้อง เมื่อคู่ความร้องขอหรือศาลเห็นสมควร ให้ศาลมีอำนาจเรียกหุ้นส่วนผู้ถือหุ้นหรือบุคคลที่มีอำนาจควบคุมการดำเนินงานของนิติบุคคลหรือผู้รับมอบทรัพย์สินจากนิติบุคคลดังกล่าวเข้ามาเป็นจำเลยร่วม และให้มีอำนาจพิพากษาให้บุคคลเช่นว่านั้นร่วมรับผิดชอบในหนี้ที่นิติบุคคลมีต่อผู้บริโภคได้ด้วย เว้นแต่ผู้นั้นจะพิสูจน์ได้ว่าตนมิได้มีส่วนรู้เห็นในการกระทำความดังกล่าว หรือในกรณีของผู้รับมอบทรัพย์สินนั้นจากนิติบุคคลจะต้องพิสูจน์ได้ว่าตนได้รับทรัพย์สินมาโดยสุจริต และเสียค่าตอบแทน

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๒๖ บัญญัติว่า การตรากฎหมายที่มีผลเป็นการจำกัดสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลต้องเป็นไปตามเงื่อนไขที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ ในกรณีที่รัฐธรรมนูญมิได้บัญญัติเงื่อนไขไว้ กฎหมายดังกล่าวต้องไม่ขัดต่อหลักนิติธรรม

ไม่เพิ่มภาระหรือจำกัดสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลเกินสมควรแก่เหตุ และจะกระทบต่อศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของบุคคลมิได้ รวมทั้งต้องระบุเหตุผลความจำเป็นในการจำกัดสิทธิและเสรีภาพไว้ด้วย

กฎหมายตามวรรคหนึ่ง ต้องมีผลใช้บังคับเป็นการทั่วไป ไม่มุ่งหมายให้ใช้บังคับแก่กรณีใดกรณีหนึ่งหรือแก่บุคคลใดบุคคลหนึ่งเป็นการเจาะจง

มาตรา ๓๗ วรรคหนึ่งและวรรคสอง บัญญัติว่า บุคคลย่อมมีสิทธิในทรัพย์สินและการสืบมรดก

ขอบเขตแห่งสิทธิและการจำกัดสิทธิเช่นว่านี้ ให้เป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ

เห็นว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่มีผลเป็นการจำกัดสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖ หมายความว่า รัฐจะบัญญัติกฎหมายจำกัดสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลได้ต้องเป็นไปตามเงื่อนไขที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ แต่หากไม่มีการบัญญัติเงื่อนไขไว้ การจำกัดสิทธิหรือเสรีภาพได้ บทบัญญัติแห่งกฎหมายนั้นต้องไม่ขัดต่อหลักนิติธรรม ไม่เพิ่มภาระหรือจำกัดสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลเกินสมควรแก่เหตุ บทบัญญัตินั้นต้องชอบด้วย “หลักความได้สัดส่วน” อันประกอบด้วย หลักความเหมาะสม หลักความจำเป็น และหลักความได้สัดส่วนในความหมายอย่างแคบ กล่าวคือ บทบัญญัติแห่งกฎหมายนั้นต้องเป็นมาตรการที่สามารถทำให้บรรลุวัตถุประสงค์หรือเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญหรือกฎหมาย และเป็นมาตรการที่มีความรุนแรงน้อยที่สุดหรือส่งผลกระทบต่อสิทธิหรือเสรีภาพน้อยที่สุด อีกทั้งโดยเฉพาะต้องมีการชั่งน้ำหนักกระหว่างประโยชน์สาธารณะและประโยชน์ของปัจเจกชน หรือต้องพิจารณาประโยชน์ที่ได้จากการดำเนินการตามมาตรการดังกล่าวจะต้องมีน้ำหนักมากกว่าผลเสียที่เกิดจากมาตรการนั้น

พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภค พ.ศ. ๒๕๕๑ มีแนวคิดจาก “หลักการไม่คำนึงถึงความเป็นนิติบุคคลของบริษัท” ศาลจะไม่คำนึงถึงความเป็นนิติบุคคลของบริษัท หากบริษัทนั้น ๆ ก่อตั้งขึ้นโดยฉ้อฉล หรือก่อตั้งขึ้นโดยอุบายหลอกลวงของบุคคลธรรมดาเพื่อปิดความรับผิดชอบตนเองไปให้นิติบุคคล โดยอาศัยหลักการเป็นนิติบุคคลแยกต่างหากของบริษัท ดังนั้น หุ้นส่วน ผู้ถือหุ้น หรือบุคคลที่มีอำนาจควบคุมการดำเนินงานของนิติบุคคล หรือแม้กระทั่งผู้รับมอบทรัพย์สินจากนิติบุคคล จะต้องร่วมรับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทนแก่ผู้ได้รับความเสียหายนั้นด้วย

มาตรา ๔๔ ถือเป็นอำนาจพิเศษของศาล ผู้ถือหุ้นจะรับผิดชอบร่วมกับนิติบุคคลได้ก็ต่อเมื่อนิติบุคคลถูกจัดตั้งหรือดำเนินการโดยไม่สุจริต มีพฤติการณ์ฉ้อฉลหลอกลวงผู้บริโภคน และมีการยกย้ายถ่ายเททรัพย์สินของนิติบุคคลเท่านั้น แม้ว่าการพิพากษาให้ผู้ถือหุ้นต้องร่วมรับผิดชอบกับนิติบุคคลและมีภาระการพิสูจน์ว่าตนไม่ได้มีส่วนรู้เห็นก็ตาม

จึงเห็นว่า บทบัญญัติมาตรา ๔๔ วรรคหนึ่งเป็นกฎหมายซึ่งเป็นเครื่องมือสำคัญที่มีความเหมาะสมเพื่อให้กระบวนการพิจารณาพิพากษาในคดีผู้บริโภคสามารถบรรลุวัตถุประสงค์และเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภค พ.ศ. ๒๕๕๑ ได้ การใช้บทบัญญัติมาตรา ๔๔ วรรคหนึ่งเป็นกรณีจำเป็น เนื่องจากศาลจำเป็นต้องใช้เครื่องมือดังกล่าวเพื่อไม่ให้บุคคลธรรมดาอาศัยสถานะความเป็นนิติบุคคล เป็นหุ่นเชิดหรือเครื่องกำบังในการกระทำความผิด หรือใช้สภาพนิติบุคคลเพื่อปิดบังบุคคลที่ซ่อนอยู่เบื้องหลังเพื่อคุ้มครองผู้บริโภคซึ่งมีความสามารถในการต่อสู้คดีน้อยกว่านิติบุคคล และการใช้บทบัญญัติดังกล่าวกระทบกระเทือนต่อสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลน้อยที่สุด เนื่องจากผู้ถือหุ้นจะร่วมรับผิดชอบกับนิติบุคคลได้ต้องปรากฏข้อเท็จจริงว่านิติบุคคลถูกจัดตั้งหรือดำเนินการโดยไม่สุจริต หรือมีพฤติการณ์ฉ้อฉลหลอกลวงผู้บริโภคน หรือมีการยกย้ายถ่ายเททรัพย์สินของนิติบุคคลเท่านั้น และผู้ถือหุ้นยังมีสิทธิสืบพิสูจน์ได้ว่าตนไม่มีส่วนเกี่ยวข้อง ประกอบกับศาลจะใช้อำนาจตามบทบัญญัติดังกล่าวได้จะต้องเป็นไปด้วยความละเอียดรอบคอบและระมัดระวังเพื่อไม่ให้กระทบสิทธิของบุคคลผู้สุจริต บทบัญญัติมาตรา ๔๔ วรรคหนึ่ง จึงไม่ขัดต่อหลักนิติธรรมและไม่ใช้การจำกัดสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลเกินสมควรแก่เหตุ

ด้วยเหตุดังที่ได้วินิจฉัยข้างต้น จึงมีความเห็นว่าพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภค พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๔๔ วรรคหนึ่ง ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๗ วรรคหนึ่ง และวรรคสอง และมาตรา ๒๖

(นายอนุรักษ์ มาประณีต)

ประธานศาลรัฐธรรมนูญ